

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 48/2025-60

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Ivana Fiačana (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa **mesta Senec**, Mierové námestie 8, Senec, zastúpeného Bobák, Bollová a spol., s.r.o., Dr. Vladimíra Clementisa 10, Bratislava, proti postupu a uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1Obdo/44/2023 zo 6. februára 2024 takto

r o z h o d o l :

1. Uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1Obdo/44/2023 zo 6. februára 2024 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, jeho právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a jeho základné právo na rovnosť účastníkov v konaní podľa čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky.
2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1Obdo/44/2023 zo 6. februára 2024 **zrušuje a vec vracia** Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie.
3. Postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaniach sp. zn. 1Obdo/79/2021 a sp. zn. 1Obdo/44/2023 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.
4. Sťažovateľovi **priznáva** finančné zadosťučinenie **2 000 eur**, ktoré **je** mu Najvyšší súd Slovenskej republiky **povinný** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Najvyšší súd Slovenskej republiky **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **1 331,33 eur** a zaplatiť ich jeho právnej zástupkyňi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
6. Ústavnej sťažnosti vo zvyšnej časti **nevyhovuje**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 4. mája 2024 domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), ako aj práva na rovnosť strán podľa čl. 47 ods. 3 ústavy a práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy napadnutým kasačným uznesením najvyššieho súdu, ktoré žiada zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie. Takisto žiada priznanie práva na primerané finančné zadostučinenie 8 000 eur a náhradu trov konania.
2. Sťažovateľ v konaní pred všeobecnými súdmi vystupuje v postavení žalovaného, proti ktorému bola podaná žaloba o zaplatenie 92 365,23 eur s príslušenstvom z titulu nároku vyplývajúceho zo záväzkového vzťahu.
3. Okresný súd Pezinok rozsudkom sp. zn. 9Cb/16/2008 z 25. septembra 2017 žalobu žalobkyne zamietol v celom rozsahu.
4. Po podaní odvolania bol rozsudok okresného súdu potvrdený rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 3Cob/60/2018 z 29. mája 2019, ktorý bol 15. júla 2019 poštou doručený prvému právnenému zástupcovi žalobkyne JUDr. Milanovi Škultétymu. V čase doručenia rozsudku krajského súdu bol JUDr. Milan Škultéty na vlastnú žiadosť vyčiarknutý zo zoznamu advokátov. Hoci túto skutočnosť súdu nikdy neoznámil, jeho cestou sa rozsudok krajského súdu dostal do priamej dispozície žalobkyne. Tá sa s odvolacím rozhodnutím oboznámila a podaním dovolania voči nemu poverila nového právneho zástupcu (ŠÁŠIK & Partners, s. r. o.).
5. Dňa 16. septembra 2019 podal nový právny zástupca žalobkyne elektronicky dovolanie, v ktorom bolo výslovne uvedené, že ide o dovolanie proti rozsudku krajského súdu, a teda proti rozhodnutiu, ktoré bolo „*doručené dňa 15. júla 2019, pričom dvojmesačná lehota na podania dovolania uplynie dňom 16. septembra 2019*“. Keďže dovolanie bolo podané v elektronickej podobe bez autorizácie a podanie nebolo dodatočne doplnené v listinnej podobe alebo v elektronickej podobe autorizované podľa osobitného predpisu v lehote 10 dní, súd na dovolanie podľa § 125 ods. 2 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) neprihliadol, čo vyplýva z úradného záznamu vyššej súdnej úradníčky.
6. Podaním doručeným okresnému súdu 14. februára 2020 elektronicky mailom JUDr. Jaroslav Šášik oznámil skutočnosti týkajúce sa autorizácie dovolania a zároveň uviedol, že lehota na podanie dovolania nemohla začať plynúť, keďže rozsudok krajského súdu nebol doteraz riadne doručený, pričom požiadal opätovne o jeho doručovanie a zároveň doručil dovolanie.
7. Rozsudok krajského súdu bol opätovne doručovaný druhému právnenému zástupcovi žalobkyne poštou, ktorý si ho v odbernej lehote neprevzal, takže zásielka sa vrátila okresnému súdu 5. novembra 2020. Na č. l. 659 predmetného spisu sa nachádza doložka právoplatnosti rozsudku krajského súdu z 29. mája 2019 s označeným dátumom nadobudnutia právoplatnosti 5. novembrom 2020.

8. Dňa 24. februára 2021 okresný súd vyzval žalobkyňu na zaplatenie súdneho poplatku za dovolanie doručené 16. septembra 2019.

9. Žalobkyňa 1. marca 2021 oznámila odvolanie plnej moci druhému právnenému zástupcovi (ŠÁŠIK & Partners, s. r. o.) a 25. marca 2021 informovala o prevzatí právneho zastúpenia advokátskou kanceláriou Weis & Partners s.r.o. (ďalej aj „tretí právny zástupca“). Dňa 15. apríla 2021 bola výzva na zaplatenie súdneho poplatku za dovolanie opätovne doručovaná tretiemu právnenému zástupcovi.

10. Tretí právny zástupca požiadal okresný súd 21. júna 2021 o doručovanie rozsudku krajského súdu opätovne z dôvodu, že tento nebol doručený žalobkyni ani tretiemu právnenému zástupcovi, ako ani predchádzajúcemu právnenému zástupcovi. Na žiadosť reagoval okresný súd opätovným doručovaním rozsudku krajského súdu z 29. mája 2019, ktorý bol tretiemu právnenému zástupcovi doručený elektronicky 24. júna 2021.

11. Dňa 28. júla 2021 boli sťažovateľovi doručené dovolanie žalobkyne doručené 16. septembra 2019 a podanie a doplnenie dovolania doručené 14. februára 2020.

12. Dňa 5. augusta 2021 bolo okresnému súdu doručené vyjadrenie sťažovateľa k dovolaniu žalobkyne, ktoré bolo doručené žalobkyni na vedomie 23. augusta 2021. Tretí právny zástupca doručil okresnému súdu 24. augusta 2021 „*doplnenie dovolania*“.

13. Najvyšší súd uznesením sp. zn. 1Obdo/79/2021 z 23. novembra 2022 rozsudok krajského súdu zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie. Najvyšší súd za dátum doručenia rozsudku krajského súdu žalobkyni označil 24. jún 2021, a teda podanie tretieho právneho zástupcu žalobkyne považoval za doručené včas.

14. Proti tomuto uzneseniu najvyššieho súdu podal sťažovateľ ústavnú sťažnosť, ktorej ústavný súd nálezom sp. zn. IV. ÚS 266/2023 z 10. augusta 2023 vyhovel a konštatoval porušenie ústavných práv sťažovateľa. V odôvodnení ústavný súd uviedol, že sťažovateľom uvádzané skutočnosti týkajúce sa momentu doručenia rozsudku krajského súdu z 29. mája 2019 sú spôsobilé preskúmania v konaní pred dovolacím súdom „*v kontexte materiálneho prístupu, pre ktorý je podstatné to, či sa adresát mohol s obsahom určitej doručovanej písomnosti zoznámiť a či tak bolo zachované jeho právo na súdnu ochranu*“ (bod 73). Ústavný súd poukázal na to, že došlo k určitej nerovnováhe medzi stranami v prospech žalobkyne, a to opakovaným doručovaním rozsudku krajského súdu a zohľadnením dovolania z 24. augusta 2021 ako podaného včas. Vyslovením porušenia práv sťažovateľa však ústavný súd neprejudikoval záver k otázke účinnosti doručenia rozsudku krajského súdu ani záver o včasnosti podania dovolania žalobkyňou. Zároveň ústavný súd poukázal na nekonzistentnosť odôvodnenia uznesenia najvyššieho súdu a nedostatočné odôvodnenie.

15. Najvyšší súd v následnom konaní v napadnutom kasačnom uznesení zo 6. februára 2024 uviedol:

(i) Doručenie rozsudku krajského súdu prvému právnenému zástupcovi nemožno považovať za účinné, pretože v tom čase bol vyčiarknutý zo zoznamu advokátov. Najvyšší súd uviedol, že rozhodnutie sp. zn. 5Cdo/130/2017, na ktoré poukazuje sťažovateľ, je v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ojedinelé, a uviedol, prečo sa s ním nestotožňuje (bod 39). Dodal, že ustálená

prax vyznieva presne opačne, a poukázal na veci sp. zn. 5Obdo/24/2017, 3Cdo/229/2016 a sp. zn. 7Cdo/47/2018;

(ii) Za účinné nemožno považovať ani doručovanie rozsudku krajského súdu druhému právnenému zástupcovi, pretože išlo o doručovanie poštou, a nie do elektronickej schránky advokáta, čo spôsobuje neúčinnosť doručenia (body 40 – 44, poukazujúc aj na rozhodovaciu prax najvyššieho súdu sp. zn. 9Cdo/124/2021 a sp. zn. 4Cdo/259/2020);

(iii) Za účinné doručenie považuje až doručenie rozsudku tretiemu právnenému zástupcovi, a to 24. júna 2021;

(iv) Na dovolanie druhého právneho zástupcu neprihliadol, pretože nebolo autorizované [(§ 125 ods. 2 CSP);

(v) Dovolanie doručené súdu 24. augusta 2021 považoval za doručené včas.

II.

Sťažostná argumentácia

16. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti napáda postup najvyššieho súdu, ktorý spočíva v tom, že rozhodol o dovolaní, ktoré bolo podané 24. augusta 2021, teda približne dva roky po uplynutí dovolacej lehoty. Takisto je toho názoru, že odôvodnenie napadnutého uznesenia sa v zásade nelíši od jeho predchádzajúceho rozhodnutia, ktoré ústavný súd nálezom sp. zn. IV. ÚS 266/2023 z 10. augusta 2023 zrušil s tým, že najvyšší súd porušil ústavné práva sťažovateľa.

17. Konkrétne sťažovateľ poukazuje na to, že najvyšší súd v napadnutom uznesení:

a) neskúmal materiálne prvky doručovania, čo považoval za potrebné pre posúdenie doručenia ústavný súd v náleze sp. zn. IV. ÚS 266/2023 (bod 72 a 73 nálezu). Sťažovateľ poukazuje na to, že najvyšší súd sa nijako nezaoberal materiálnymi účinkami doručenia rozsudku odvolacieho súdu prvému právnenému zástupcovi, teda či žalobkyňa mala reálnu možnosť sa s rozsudkom oboznámiť. Poukazuje na to, že s rozsudkom odvolacieho súdu sa prvý právny zástupca a žalobkyňa určite oboznámili, pretože 16. septembra 2019 došlo k podaniu dovolania druhým právnym zástupcom (na ktoré však následne dovolací súd neprihliadal v zmysle § 125 ods. 2 CSP);

b) zopakoval tie časti odôvodnenia, ktoré ústavný súd v náleze sp. zn. IV. ÚS 266/2023 považoval za vzájomne si odporujúce (body 80 – 83 nálezu);

c) zopakoval argumentáciu, ktorú ústavný súd považoval v náleze sp. zn. IV. ÚS 266/2023 za ústavne nekonformnú, a to v tom, že najvyšší súd neprípustne oprel svoje rozhodnutie o právne akty najvyššieho súdu (tzv. príписы – vrátenie veci „inak“), ktoré sú z hľadiska svojho obsahu pre právne posúdenie nepodstatné (najmä bod 76 nálezu).

18. Sťažovateľ namieta, že zo strany najvyššieho súdu došlo k nerešpektovaniu záverov ústavného súdu, a tak nepriznal kasačnému rozhodnutiu ústavného súdu žiadne účinky. Poukazuje na to, že všetky ťažkosti týkajúce sa doručovania rozsudku krajského súdu sú mimo jeho vplyvu a plne v dispozícii súdu, avšak všetky negatívne dôsledky znáša práve sťažovateľ a je nútený ďalej sa v konaní brániť.

19. Sťažovateľ poukazuje aj na to, že v konaní dochádza týmto aj k zbytočným priet'ahom v konaní. Súdny spor začal v roku 2003 a ešte nie je právoplatne skončený, pričom na strane sťažovateľa

nedošlo k žiadnym okolnostiam, ktoré by mohli opodstatňovať dĺžku konania. Sťažovateľ sa z toho dôvodu domáha aj vyslovenia porušenia čl. 48 ods. 2 ústavy.

20. Takisto sa domáha priznania primeraného finančného zadosťučinenia 8 000 eur, a to z dôvodu zbytočných prietahov v konaní, ale aj kvôli rozsahu a povahe aplikačnej svojvôle najvyššieho súdu v tom, že najvyšší súd nerešpektoval závery ústavného súdu už raz k doručovaniu vysloveným. Preto je toho názoru, že nápravu je potrebné reparať primeraným finančným zadosťučinením.

III.

Vyjadrenie najvyššieho súdu a zúčastnenej osoby

III.1. Vyjadrenie najvyššieho súdu:

21. Najvyšší súd poukázal na jednotlivé body nálezu sp. zn. IV. ÚS 266/2023 z 10. augusta 2023, najmä 73, 76, 79, 83 – 87 a uviedol, že v napadnutom uznesení v bodoch 40 – 45 odpovedal na závery ústavného súdu uvedené v bodoch 85 – 87. Taktiež poukazuje na body 35 – 38 napadnutého uznesenia, kde uvádza, ako sa vysporadúva s posúdením účinnosti doručenia aj vo vzťahu k advokátovi, ktorý je zo zoznamu advokátov vyčiarknutý. Dospel k záveru, že nie je možné účinne doručiť rozsudok odvolacieho súdu advokátovi účastníka, ktorý je v čase doručovania zo zoznamu advokátov vyčiarknutý.

III.2. Vyjadrenie zúčastnenej osoby:

22. Zúčastnená osoba ako žalobkyňa v spore pred všeobecnými súdmi poukazuje na to, že ústavný súd v náleze výlučne konštatoval nedostatočné odôvodnenie rozhodnutia najvyššieho súdu, čím konštatoval aj porušenie základných práv a slobôd sťažovateľa. Ústavný súd nekonštatoval, podľa zúčastnenej osoby, či bolo doručenie prvému a druhému právnomu zástupcovi účinné, alebo nie, a preto posúdenie tejto otázky ostávalo na najvyššom súde. Ten vyhodnotil, že nie je možné účinne doručiť rozsudok odvolacieho súdu advokátovi účastníka konania, ak bol advokát zo zoznamu advokátov v čase doručenia vyčiarknutý. Skúmanie možnosti oboznámenia sa s písomnosťou nemôže podľa zúčastnenej osoby determinovať začiatok plynutia lehoty, pretože tento moment nie je možné určiť. Ak by mal byť relevantný moment skutočného oboznámenia sa s rozhodnutím, potom by sa stala úprava doručovania obsolétnou, pretože týmto momentom by mohlo byť aj nahliadnutie do spisu. Vyčiarknutím advokáta zo zoznamu advokátov dochádza k zániku plnej moci na zastupovanie klienta, a preto je doručenie neúčinné. Plnomocenstvo udelené advokátovi sa nemení na plnomocenstvo zastupovať ako občiansky zástupca, pretože by mohlo vzniknúť pokútnictvo, ktoré je neprípustné. V prospech tohto záveru svedčí aj poistenie advokáta, ktoré nekryje zodpovednosť za škodu spôsobenú pri výkone advokácie po vyčiarknutí zo zoznamu advokátov.

III.3. Vyjadrenie sťažovateľa:

23. Podľa sťažovateľa najvyšší súd nesprávne argumentuje tým, že z jeho strany došlo k naplneniu záverov ústavného súdu, a poukazuje na prílohu č. 3 ústavnej sťažnosti, kde je porovnanie prvého rozhodnutia najvyššieho súdu, ktoré bolo ústavným súdom zrušené, a napadnutého rozhodnutia, pričom z tohto porovnania vyplýva, že väčšinu argumentácie najvyšší súd zopakoval a k tejto prílohe sa ani nijako nevyjadril. Napadnuté uznesenie popiera podstatnú časť nálezu, a to je

prioritizácia materiálneho výkladu a skúmanie toho, kedy sa žalobkyňa s rozsudkom odvolacieho súdu oboznámila. Sťažovateľ poukazuje na to, že najvyšší súd sa vo svojom vyjadrení sústreďuje na odôvodnenie svojich postupov a opomína vyjadriť sa k porušeniu jeho ústavných práv svojím postupom, ktoré vo výsledku pôsobia na sťažovateľa tak, že mu bolo odopretá elementárna spravodlivosť. Poukazuje na to, že rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 5 Cdo/130/2017, ktoré najvyšší súd neustále označuje ako ojedinelé, prešlo testom ústavnosti (IV. ÚS 451/2018). Z vyjadrenia najvyššieho súdu je zrejmé, že zo svojej pozície nemieni ustúpiť.

24. Vyjadrenie zúčastnenej osoby podľa sťažovateľa kopíruje jeho podanie, ktoré predložil vo veci sp. zn. IV. ÚS 266/2023, pričom jeho argumenty považuje za vecne nesprávne a zavádzajúce, napr. v tom, že zúčastnená osoba tvrdí, že pôvodné rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 1Obdo/79/2021 bolo ústavným súdom nálezom sp. zn. IV. ÚS 266/2023 zrušené len pre nedostatočné odôvodnenie. Aj zúčastnená osoba podľa sťažovateľa preferuje formálny výklad pred materiálnou ochranou práva. Poukazuje na to, že najvyšší súd chráni osoby, ktoré buď priamo porušujú svoje právne povinnosti (neoznámenie vyčiarknutia zo zoznamu advokátov), alebo sú pri správe vlastných záležitostí pasívne (žalobkyňa ako právnická osoba nemala vedomosť o tom, že jej právny zástupca už nie je zapísaný v zozname advokátov, alebo o tom vedela a neoznámila to), a to všetko na úkor sťažovateľa, ktorý konal aktívne a vždy podľa pokynov súdu.

IV.

Právne posúdenie ústavnej sťažnosti

25. Podstata námietok sťažovateľa v súvislosti s namietaným porušením jeho základných práv a slobôd je založená na ústavnej neudržateľnosti a svojvoľnosti právneho posúdenia doručenia rozsudku odvolacieho súdu zúčastnenej osobe (žalobkyni), od ktorého sa následne odvíja otázka posúdenia včasnosti podania dovolania. Vzhľadom na to, že sťažovateľ za moment doručenia považuje 15. júl 2019, pričom dosiaľ nebol dátum doručenia rozsudku odvolacieho súdu ustálený, z uvedeného vyvodzuje aj porušenie svojho práva na prejednanie veci bez zbytočných prietáhov. V uvedenej veci sťažovateľ podáva už druhú ústavnú sťažnosť a je toho názoru, že najvyšší súd sa neriadil kasačne záväzným nálezom vysloveným ústavným súdom v náleze sp. zn. IV. ÚS 266/2023.

26. Z hľadiska ústavného posúdenia treba rešpektovať právomoc všeobecných súdov ústavne konformným spôsobom interpretovať právne predpisy, a to za predpokladu, že táto interpretácia nie je nepriateľská z hľadiska ochrany základných práv a slobôd. Z ústavného hľadiska je podmienkou, aby takáto interpretácia nebola svojvoľná, ale ani formalistická a aby bola čo najústálenejšia, a teda súladná s právom na súdnu ochranu (II. ÚS 398/08, II. ÚS 65/2010). Reálne uplatnenie základného práva na súdnu ochranu predpokladá, že účastníkovi súdneho konania sa súdna ochrana poskytne v zákonom predpokladanej kvalite, pričom výklad a používanie príslušných zákonných ustanovení musí v celom rozsahu rešpektovať základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (II. ÚS 249/2011, IV. ÚS 295/2012).

27. Predmetom ústavného prieskumu je kasačné rozhodnutie dovolacieho súdu. V súlade s už ustálenou judikatúrou ústavného súdu je predpokladom na záver o porušení označených práv len také porušenie, ktoré nie je napravitel'né alebo odstrániteľ'né činnosťou všeobecného súdu pred začatím konania alebo v konaní vo veci samej, resp. ktorého nápravu nemožno dosiahnuť

procesnými prostriedkami, ktoré sú obsiahnuté v príslušných procesných kódexoch (m. m. I. ÚS 148/03, III. ÚS 355/05, IV. ÚS 273/2021). Nosná argumentácia sťažovateľa sa týka výlučne posudzovania splnenia objektívnych podmienok prípustnosti dovolania (včasnosť) v kontexte doručovania rozhodnutia odvolacieho súdu. Napadnuté rozhodnutie najvyššieho súdu sa vzťahuje výlučne na dané procesné štádium dovolacieho konania a týka sa výlučne ústavnosti procesného postupu konajúceho najvyššieho súdu, pričom táto námietka nemôže byť uplatnená neskôr v následnom konaní a pritom je spôsobilá výrazne a nezvratným spôsobom zasiahnuť do postavenia sťažovateľa. Neústavnosť procesného postupu dovolacieho súdu pri vyhodnocovaní splnenia podmienok prípustnosti dovolania majúca charakter arbitrárnosti môže pritom v kontexte všeobecne ponímanej spravodlivosti v konaní ako celku znamenať aj porušenie predovšetkým základného práva na súdnu ochranu, resp. práva na spravodlivé súdne konanie (m. m. II. ÚS 332/2018). Kasačné rozhodnutie dovolacieho súdu je preto s prihliadnutím na nosnú argumentáciu sťažovateľa spôsobilé byť predmetom ústavného prieskumu.

28. Vo svojej rozhodovacej činnosti ústavný súd uprednostňuje materiálne poňatie právneho štátu, ktoré spočíva okrem iného na interpretácii právnych predpisov z hľadiska ich účelu a zmyslu, pričom pri riešení (rozhodovaní) konkrétnych prípadov sa nesmie opomínať, že prijaté riešenie (rozhodnutie) musí byť akceptovateľné aj z hľadiska všeobecne ponímanej spravodlivosti (m. m. IV. ÚS 1/07, IV. ÚS 75/08, I. ÚS 57/07, I. ÚS 82/07, IV. ÚS 182/07). V rozpore s požiadavkou materiálnej ochrany práv zo strany súdnej moci môže byť aj príliš formalistický výklad práva, čo môže mať za následok porušenie ústavných princípov práva na spravodlivý proces (m. m. III. ÚS 497/2011). V záujme poskytovania materiálnej ochrany práv je podľa ústavného súdu potrebné posudzovať aj inštitút doručovania súdnych rozhodnutí, a to v kontexte následného posúdenia včasnosti podaného opravného prostriedku, berúc pritom do úvahy požiadavku uplatňovanú pri výklade a aplikácii príslušných právnych predpisov, a to zachovať spravodlivú rovnováhu pri poskytovaní ochrany uplatňovaným právam a oprávneným záujmom oboch strán v spore, t. j. žalobcu aj žalovaného (m. m. III. ÚS 271/05, III. ÚS 78/07). Princíp spravodlivosti a požiadavka materiálnej ochrany práv sú totiž v rámci koncepcie materiálneho právneho štátu podstatnými a neopomenuteľnými atribútmi predovšetkým súdnej ochrany.

29. Rovnosť strán v civilnom konaní je v judikatúre Európskeho súdu pre ľudské práva vyjadriteľná princípom rovnosti zbraní, ktorý tvorí prvok spravodlivého súdneho konania podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (obdobne čl. 47 ods. 3 ústavy). Právo na spravodlivé súdne konanie preto v kontexte princípu rovnosti zbraní zabezpečuje, aby každá strana sporu mala možnosť hájiť si svoju vec pred súdom za podmienok, ktoré ju podstatne neznevýhodňujú v pomere k druhej strane (napr. De Haes a Gijssels proti Belgicku, rozsudok z 24. 2. 1997, sťažnosť č. 19983/92, § 53 alebo Ankerl proti Švajčiarsku, rozsudok z 23. 10. 1996, sťažnosť č. 17748/91, § 38).

30. Princíp rovnosti účastníkov konania (resp. strán v spore) však zároveň tvorí základný definičný prvok práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a aj nevyhnutnú súčasť každého právneho štátu, ktorý sa k tomuto princípu hlási prostredníctvom čl. 1 ods. 1 ústavy.

31. Vo vzťahu k námietke sťažovateľa, že najvyšší súd neskúmal materiálne prvky doručovania, teda či žalobkyňa mala reálnu možnosť sa s rozsudkom oboznámiť, treba prisvedčiť argumentácii sťažovateľa, ktorý poukazuje na skutočnosť, že rozsudok odvolacieho súdu sa určite musel dostať do právnej sféry zúčastnenej osoby (žalobkyne), ktorá sa s ním oboznámila a podaním dovolania

poverila nového právneho zástupcu, ktorý aj dovolanie podal. V tomto kontexte treba poukázať na jednoznačnú formuláciu dovolania, kde sám dovolateľ uvádza, že podáva dovolanie proti odvolaciemu rozhodnutiu, ktoré bolo „*doručené dňa 15. júla 2019, pričom dvojmesačná lehota na podanie dovolania uplynie dňom 16. septembra 2019*“. Uvedenú skutočnosť najvyšší súd ani zúčastnená osoba nijako nespochybnili. Práve uvedené tvrdenie zúčastnenej osoby, ktoré uviedla ako dovolateľ v dovolaní pri odôvodnení včasnosti podania, je smerodajné pri posudzovaní materiálnej stránky doručenia, na ktorú poukazoval ústavný súd v náleze sp. zn. IV. ÚS 266/2023. Najvyšší súd materiálno stránku neskúmal a svoje odôvodnenie včasnosti založil výlučne na právnom odôvodnení toho, že vyčiarknutím zo zoznamu advokátov plnomocenstvo zaniká. V tejto súvislosti je potrebné uviesť, že v uvedenom smere dotvoril ďalší dôvod zániku plnomocenstva, ktorý zo zákona nevyplýva a nevyplýva ani z osobitného predpisu (ako v iných prípadoch napr. podľa § 52 zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov), pričom sa nevysporiadal s osobitným predpisom v tejto oblasti, a to s § 17 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov, ktorý s vyčiarknutím zo zoznamu advokátov nespája zánik plnomocenstva udelený vyčiarknutému advokátovi, ale hovorí o prechode práv a povinností na zástupcu. Pri vyčiarknutí zo zoznamu advokátov takémuto advokátovi vyplývajú vo vzťahu ku klientom určité povinnosti, a to práve v súvislosti so zabezpečením ochrany ich klientov. Ak advokát tieto povinnosti voči klientom nesplnil a ani tieto skutočnosti neoznámil súdu, nemôže byť porušenie týchto povinností na ťarchu protistrany, ktorá z takéhoto nekonania advokáta nemôže na rozdiel od klienta advokáta vyvodzovať ani zodpovednostné nároky. Len strata statusu advokáta, ktorý vykonáva advokáciu samostatne, neznamená aj zánik plnomocenstva, ak fyzická osoba ako subjekt práva stále existuje.

32. Preto postupom najvyššieho súdu, ktorým rezignoval na pokyn ústavného súdu vyslovený v náleze sp. zn. IV. ÚS 266/2023, došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu a na rovnosť strán.

33. Vo vzťahu k druhej námietke sťažovateľa, že najvyšší súd len zopakoval tie časti odôvodnenia, ktoré ústavný súd v náleze sp. zn. IV. ÚS 266/2023 považoval za vzájomne si odporujúce (body 80 – 83 nálezu), ústavný súd uvádza, že hoci sa najvyšší súd neriadil pokynom ústavného súdu, jeho odôvodnenie prevažne replikuje tú časť, kde súd sumarizuje skutkový stav, pričom právne posúdenie doplnil a rozvinul. Treba uviesť, že aj v prípade, ak je rozhodnutie vecne nesprávne alebo ústavne nekonformné, nemusí byť jeho odôvodnenie nedostatočné a tak zaťažené vadou, ktorá by zakladala porušenie práva na spravodlivý proces. Vo vzťahu k tejto námietke sťažovateľa ústavný súd porušenie základných práv a slobôd nezhliadol.

34. Vo vzťahu k tretej námietke sťažovateľa, že najvyšší súd neprípustne oprel svoje závery o tzv. príписы (vrátenie veci „inak“), ktoré sú z hľadiska svojho obsahu pre právne posúdenie nepodstatné (najmä bod 76 nálezu sp. zn. IV. ÚS 266/2023), ústavný súd nemá dôvod odchyliť sa od názoru štvrtého senátu, ktorý v náleze sp. zn. IV. ÚS 266/2023 v bode 76 vyslovil záver, že „*prípisy, na ktoré odkazuje najvyšší súd, neobsahujú žiadne determinujúce právne závery k tu prejednáwanej podstatnej otázke včasnosti podaného dovolania v kontexte (účinného) doručovania rozhodnutia odvolacieho súdu advokátovi, ktorý bol vyčiarknutý zo zoznamu advokátov. Obsahujú len pokyny pre súd prvej inštancie opätovne doručovať písomnosti sporovej strane, pričom*

skutočnosti, ktoré v súvislosti s prípismi najvyšší súd vo vyjadrení uvádza, nie sú spôsobilé podporiť záver o tom, že najvyšší súd v posudzovaných veciach uplatnil formálny prístup k posudzovaniu účinnosti doručovania písomností, ktorý uplatnil v tu prejednávanvej veci, resp. že vo veciach uvedených prípisov neuplatnil materiálny prístup s ohľadom na skutočnosť, že zo strany sporových strán chýbala akákoľvek reakcia, takže bolo zjavné, že k oboznámeniu sa s obsahom nesprávne doručovanej písomnosti (dovolania) nedošlo, a preto je odkaz najvyššieho súdu na uvádzané prípisy pre prejednanie veci sťažovateľa irelevantný, keďže z neho nemožno vyabstrahovať záväzné právne závery k účinnosti doručenia rozhodnutí súdu pre účely posúdenia včasnosti podaného opravného prostriedku – dovolania a ani vyabstrahovať ustálenú súdnu prax týkajúcu sa všeobecne vyhodnocovania účinnosti doručovania písomností v prípade vyčiarknutia advokáta zo zoznamu advokátov.“. Najvyšší súd tak paradoxne a napriek názoru ústavného súdu prihliadol na tieto prípisy, pričom vo vzťahu k právnemu názoru najvyššieho súdu, ktorý je vyjadrený v prípisoch, nie je zabezpečená kontradiktórnosť konania a protistrana nemôže voči nim nijako právne argumentovať a brániť sa. Takisto najvyšší súd rezignoval na názor vyslovený v rozhodnutí sp. zn. 5Cdo/130/2017, ktoré nie je prípisom, že vyčiarknutím zo zoznamu advokátov plnomocenstvo nezaniká a je potrebné túto skutočnosť oznámiť súdu, teda analogicky aplikovať § 92 ods. 2 a 3 CSP, s tým, že tento názor ústavný súd vyhodnotil ako ústavne súladný (rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 5Cdo/130/2017, ktoré prešlo aj testom ústavnosti vo veci sp. zn. IV. ÚS 451/2018). Týmto postupom najvyššieho súdu došlo k porušeniu práva sťažovateľa na súdnu ochranu a rovnosť strán.

35. Ústavný súd rovnako konštatoval porušenie práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom najvyššieho súdu v označených konaniach (bod 3 výroku nálezu). Ústavný súd prihliadol najmä na skutočnosť, že spory o moment doručenia rozsudku krajského súdu napadnutého dovolaním a včasnosť jeho podania prebiehajú už od roku 2019 so zohľadnením toho, že samotné konanie prebieha už od roku 2003. To samo osebe postačuje na konštatovanie porušenia uvedeného základného práva.

36. Vo vzťahu k návrhu sťažovateľa na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia 8 000 eur (jednak ako náhradu za prietahy v konaní, ako aj ako náhradu za nerešpektovanie záverov ústavného súdu, ktoré vyslovil v kasačnom náleze sp. zn. IV. ÚS 266/2023) ústavný súd uvádza, že vzhľadom na okolnosti danej veci dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a základného práva na rovnosť účastníkov v konaní podľa čl. 47 ods. 3 ústavy nie je dostatočným zadosťučinením pre sťažovateľa. Ústavný súd preto uznal za odôvodnené priznať mu aj finančné zadosťučinenie podľa zásad spravodlivosti s prihliadnutím na všetky okolnosti zisteného porušenia jeho práva. Ústavný súd prihliadol najmä na skutočnosť, že rozsudok odvolacieho súdu, o doručovaní ktorého sa vedie dovolacie konanie a konanie na ústavnom súde, bol vyneseny 29. mája 2019. Doručovanie tohto rozhodnutia prebiehalo až do 24. júna 2021 a spor o moment doručenia prebieha až dosiaľ, t. j. cca šesť rokov. Najvyšší súd opakovane porušil označené základné práva sťažovateľa a nerešpektoval právny názor ústavného súdu vyslovený v jeho skoršom náleze (bod 32). Na základe uvedeného považuje ústavný súd za primerané priznať sťažovateľovi finančné zadosťučinenie 2 000 eur (bod 4 výroku tohto nálezu). Vzhľadom na to, že sťažovateľ žiadal priznať finančné zadosťučinenie 8 000 eur, ústavný súd ústavnej sťažnosti vo zvyšnej časti nevyhovel (bod 6 výroku tohto nálezu).

37. Podľa § 135 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadost'učinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

V.

Trovy konania

38. Zistené porušenie základných práv sťažovateľa odôvodňuje to, aby mu najvyšší súd podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde úplne nahradil trovy konania, ktoré vznikli zastúpením advokátom. Výška náhrady bola určená podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Ústavný súd vychádzal zo základnej sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby za rok 2024 v sume 343,25 eur a v roku 2025 v sume 371 eur (§ 11 ods. 3 vyhlášky), tiež zo sadzby za náhradu hotových výdavkov (režijný paušál) za každý úkon právnej služby za rok 2024 v sume 13,73 eur a za rok 2025 v sume 14,84 eur (§ 16 ods. 3 vyhlášky). Sťažovateľ má nárok na náhradu za dva úkony právnej služby v roku 2024 (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie sťažnosti) a jeden úkon právnej služby v roku 2025 (replika sťažovateľa). Celková suma náhrady trov konania tak predstavuje po jej navýšení o daň z pridanej hodnoty sumu 1 331,33 eur (bod 4 výroku tohto nálezu).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. apríla 2025

Robert Šorl
predseda senátu